

A tajgai egyenlőségi társadalomszemlélet

Sántha István

MTA BTK Néprajztudományi Intézet

A magyarok eredetének kutatása során a füvespusztai hierarchikus társadalomszemlélet használata a meghatározó, bevonhatók azonban másféle modellek is: az előadás a tajgai egyenlőségi társadalomszemlélet alkalmazásának lehetőségére kívánja felhívni a figyelmet. A kutatásnak a magyar Szibéria-kutatás két alapkérdése jelentette a kiindulási pontját: a sámánizmus mindennapi gyakorlata, valamint a tajga és a füvespuszta találkozása. E szempontok alapján esett a választás a terepmunka helyszínéül a Bajkál környékére és az ott élő különböző burját és evenki csoportokra. Tapasztalataink szerint különböző politikai események folyamányaként az evenki kultúrát és az evenki embereket ma gyakorlatilag csak más kultúrákkal való kontaktusban van lehetőségünk megfigyelni. Az előadás két társadalomszerveződést kíván bemutatni: a színlelést és a bajtársi-szerveződést. Az első esetben annak jelentőségére hívja fel a figyelmet, hogy mennyiben határozza meg a kisebbségi társadalom tagjainak cselekedeteit és stratégiáit az a tudás, hogy mit gondolnak, hogyan vélekednek róluk a többségi társadalom képviselői. A második eset egy szituatív egyenlőségi társadalomszerveződési formát ír le, amikor az egyének csak addig vesznek részt közös cselekedetekben, amíg azok izgalommal, az újdonság érzésével és érzelmekkel telítetteként jelentkeznek számukra. Ha egy vadász sikeresen akarja tajgai életformáját folytatni, nem engedheti meg magának, hogy merev képeket fixáljon a társadalomról és a környezetről. A kutatás két állomásozó szociálintropológiai terepmunkán és több rövidebb összehasonlító terepkutatásokon alapul Dél- és Kelet-Szibériában.